

SCHILD-, DOP- EN WOLLUIZEN

Schildluizen zien eruit als platte, meestal lichtgekleurde schijfjes die vooral op de bovengrondse delen zitten. Vooral o.a. *Cattleya*, *Coelogyne*, *Cymbidium* en *Oncidium* zijn gevoelig voor een aantasting met schildluis. In feite zijn het de wijfjes die vanonder een wasachtig schild plantensappen aanzuigen. Vanaf hun volwassenheid blijven ze onbeweeglijk op dezelfde plaats zitten. Mannetjes zijn langwerpiger en wit, leven zeer kort en komen met meerdere samen voor. Schildluizen bereiken slechts enkele mm in grootte. Vaak ontstaat er onder en rondom hen een bleke of anders gekleurde vlek in het plantenweefsel. Er zijn vele tientallen soorten bekend op orchideeën.

Schildluis
Fotograaf: A. Klaassen

Dopluis

Dopluis

Dopluisen zijn meestal iets groter dan schildluizen en donkerder van kleur. De volwassen exemplaren bezitten een bol schild (bruin of geel met donkere vlekken). Men kan ze onder andere aantreffen op *Vanda*, *Bifrenaria*, *Lycaste* en *Phalaenopsis*. Doordat dop- en schildluizen door een wasachtig schild beschermd worden, is hun bestrijding niet eenvoudig.

Wolluizen zijn evenals schild- en dopluizen moeilijk te bestrijden omdat ze zich beschermen door een wasachtige stat die hier niet schildvormig is maar als een los, wit spinsel (wol). Bovendien stoppen ze zich dikwijls weg. Zo kruipen ze in scheuten tot aan de basis van jonge bladeren. De wolluizen zelf zijn lichtgekleurd (meestal roze) en kunnen tot 1 cm lang worden. Ze blijven hun hele leven lang beweeglijk. Ze komen voor op talrijke soorten orchideeën (o.a. *Cattleya*, *Phalaenopsis*) en kunnen veel schade veroorzaken.

Bestrijding

Om bovenstaande luizen te bestrijden zijn eigenlijk alleen systemisch werkende (d.w.z. het bestrijdingsmiddel wordt door de plant opgenomen) middelen effectief. Het gebruik van deze middelen (o.a. Temik wordt veel gebruikt) is echter alleen toegelaten voor beroepskwekers, voor particuliere gebruikers zijn deze middelen verboden. Tegenwoordig zijn er niet zoveel middelen beschikbaar voor de particulier. Vroeger kon je nog middelen gebruiken als pirimifos-methyl (Actellic) en propoxur (Undeen), maar deze zijn voor de kleingebruiker ook niet meer beschikbaar. Bayer brengt de volgende middelen op de markt die behalve tegen bladluis ook tegen schild- dop- en wolluis werken: imidacloprid (Admire), cyfluthrin (Baytroid plantenspray), deltamethrin (Decis) en voor kuitplanten aanbevolen maar ook misschien in de orchideeëncultuur bruikbaar de Provado Plantpin, ook op basis van imidacloprid.

Het meest bruikbaar is Admire. Het is een wortelsysteem middel, d.w.z. het wordt door de plantenwortels opgenomen. Je kunt het spuiten over het gewas (voor planten op een blokje afdoende) maar dompelen van potten of aangieten is zeker zo effectief zo niet effectiever. De plantenspray is alleen nuttig bij individueel bespuiten, voor kassen is deze niet toepasbaar. Decis is een breedwerkend middel ook tegen o.a. bladluizen, trips, mineervlieg en witte vlieg. Al deze middelen zijn bij een tuincentrum te koop. Ook de firma AA (de producten staan veelal naast die van Bayer) levert vergelijkbare producten.

Denk aan uw gezondheid

Voor iedereen geldt: weet u ook wat u zelf binnen krijgt van het gebruikte bestrijdingsmiddel? En of dat zo erg is? Sommige stoffen vallen veel sneller uit elkaar tot iets onschuldigs dan andere. En hebt u zich ook wel eens afgevraagd of het gif dat u enkele dagen geleden spoot, bij het dompelen allemaal in het water terechtkomt waar u ook steeds weer uw handen insteekt? Waarmee u even later misschien in uw ogen wrijft?

DOPLUIS

SCHILDLUIS

WOLLUIS

Blijf voorzichtig met alle middelen, want hoewel vele zeer giftige middelen uit de handel zijn genomen, blijven het risicostoffen.

Ik heb met opzet alternatieve vormen van bestrijding even buiten beschouwing gelaten, maar vooral voor degenen die een (redelijk grote) kas hebben kan dit wel degelijk een goede optie zijn.

Vorkomen is beter dan genezen

Henk Smouter

Uit: Kringvlieg NO Brabant juni 2003

Hieronder enkele tips die u kunnen helpen plagen te voorkomen of in de hand te houden.

- Probeer planten die keer op keer last van plagen krijgen niet ten koste van alles te redden.
- Plagen hebben een voorkeur voor planten die uit hun krachten zijn gegroeid, slap en ondervoed zijn of juist overbemest.
- Planten die ertegen kunnen, knappen vaak op als ze een poos buiten mogen staan.
- Controleer planten regelmatig op ongedierte. Knip, zodra u beestjes ziet, de aangetaste delen af, en geef ze mee met de biobak. Gooi ze niet op de composthoop, want dan kan de ziekte overslaan naar planten in de tuin.
- Sommige plagen zijn nooit weg te krijgen, maar goed verzorgde planten gaan er niet dood van.
- En let er bij de aankoop van planten op dat de plant er gezond uitziet en niet overbemest (bleek en uitgegroeid) is.